

Vaasan yliopiston eettiset suositukset

VAASAN YLIOPISTON EETTISET SUOSITUKSET

Hyväksytty yliopiston hallituksen kokouksessa 29.11.2013.

Yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen

Yliopistolaki

Lähtökohdat

Vaasan yliopiston strategian mukaan yliopiston menestys perustuu korkeatasoiseen tieteelliseen tutkimukseen, tutkimukseen perustuvaan ja työelämä-relevanttiin koulutukseen, toimivaan opiskeluympäristöön, kansainväliseen orientaatioon, yhteisöllisyyteen ja toimiviin yhteistyöverkostoihin.

Yliopistoyhteisön menestyminen ja toiminnan korkea laatu edellyttävät eettistä valveutuneisuutta. Eettiset periaatteet ja niihin sitoutuminen ohjaavat yliopistoyhteisöä tutkimuksessa, opetuksessa, opiskelussa sekä hallinnon ja yhteiskuntasuhteiden tehtävissä.

Yliopistoyhteisön etiikka

Eettisesti toimivana työyhteisönä yliopistoa ohjaavat seuraavat periaatteet:

- Tavoitteena on korkea laatu ja vahva asiantuntemus.
- Yhteisön jäsenet ovat vastuullisia ja luotettavia sekä omien tehtäviensä että yhteisten asioiden hoidossa.
- Yliopistoyhteisön jäsenet sitoutuvat yhteiseen toimintaan ja ovat lojaaleja toisiaan ja sovittuja päämääriä kohtaan.
- Yhteisön jäsenet kohtelevat toisiaan ja yhteisön ulkopuolisia henkilöitä kunnioittavasti, tasa-arvoisesti ja oikeudenmukaisesti.
- Yliopistoyhteisö kantaa toiminnassaan globaalia vastuuta ja edistää kestäväen kehityksen periaatteiden toteutumista.

Suosituksia

- ▶ Yliopisto huolehtii, että opettajat, tutkijat, muu henkilökunta ja opiskelijat ovat tietoisia hyvistä eettisistä toimintatavoista. Tietoisuuden vahvistamiseksi ja eettisten periaatteiden integroimiseksi jokapäiväiseen toimintaan yliopisto järjestää etiikkaan liittyvää koulutusta ja neuvontaa.
- ▶ Yliopiston eettiset suositukset ovat helposti löydettävissä yliopiston verkkosivuilla.

Opiskelijan etiikka

Opiskelijan tulee:

- Edistää toiminnallaan sekä omaa että muiden oppimista.
- Käyttäytyä asiallisesti ja tiedeyhteisön periaatteita noudattaen.
- Arvostaa opettajien tutkimus- ja opetustyötä osallistumalla aktiivisesti ja vastuullisesti opetustilanteisiin sekä työskentelemällä opetuksessa ja ohjauksessa sovittujen ohjeiden mukaan.
- Edistää myönteistä ilmapiiriä opetustilanteissa ja antaa asiallista palautetta.
- Toimia rehellisesti, eikä harjoittaa tai suvaita vilppiä, kuten luntaamista tai luvaton lainaamista.

Suosituksia

- ▶ Opiskelun eettisiä kysymyksiä käsitellään uusien opiskelijoiden alkuohjauksessa samalla kun opiskelijat perehdytetään yliopisto-opiskeluun ja tutustutetaan omaan tieteenalaan.
- ▶ Eettisiä periaatteita ja hyvää toimintatapaa korostetaan erityisesti ryhmätöissä.
- ▶ Tietoverkoissa tapahtuvassa työskentelyssä kiinnitetään huomiota tietolähteiden ja aineistojen käytön erityisvaatimuksiin.
- ▶ Opiskelija tulee tuntee hyvän eettisen toiminnan periaatteet ja tarvittaessa kysyä selventäviä ohjeita.
- ▶ Kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksessa kiinnitetään erityistä huomiota selkeään ohjeistukseen ja neuvontaan, jotta vältetään kulttuurieroista johtuvilta väärinkäsityksiltä.

Opetuksen etiikka

Opetuksen eettiset vaatimukset koskevat sekä opetuksen valmistelua, opetustilannetta että oppimisen arviointia ja opiskelijoiden kanssa työskentelyä.

Opettajan tulee:

- Tukea oppimista ja edistää kriittisen, tieteellisen ajattelutavan kehittymistä.
- Edistää kansainvälistymistä ja monikulttuurisuutta.
- Kohdella opiskelijoita yhdenvertaisesti sukupuoleen, ikään, etniseen taustaan, kansalaisuuteen, fyysiseen tai muuhun erilaisuuteen katso-matta.
- Arvioida opiskelijoiden oppimista asiallisesti ja perustelluin kriteerein ja antaa tunnustusta hyvästä suoriutumisesta.
- Puuttua vilppiin sovitulta menettelytapoja noudattaen.
- Edistää omalla toiminnallaan opetustyön arvostusta.
- Edistää yliopistoyhteisön hyvinvointia ja yhteishenkeä.

Suosituksia

- ▶ Etiikan koulutusta tulee järjestää henkilökunnalle tietoisuuden lisäämiseksi ja mahdollisten ristiriitatilanteiden käsittelemiseksi ja ratkaisemiseksi.
- ▶ Yliopiston tulee huolehtia siitä, että asianmukaisista toimintatavoista on sovittu ja että kaikki ovat niistä tietoisia.
- ▶ Yliopiston koulutusneuvoston tehtäviin sisällytetään osana koulutuksen laadunvarmistusta opetusta ohjausta ja opiskelua koskevien eettisen linjausten käsittely ja kehittämistarpeiden esille tuominen sekä tiedot-taminen.

Tutkimusetiikka

Yliopiston tiedeyhteisöllä on vastuu hyvän tieteellisen käytännön noudat-tamisesta ja tutkimuseettisesti kestävä toiminnan ylläpitämisestä. Hyvä tieteellinen käytäntö koostuu tieteenalakohtaisten tutkimuskäytäntöjen noudattamisesta sekä ammattietiikan vaatimusten ymmärtämisestä.

Suosituksia

Tutkijan tulee:

- ▶ Edistää kriittistä ajattelua ja tutkimustyön edellytyksiä.
- ▶ Olla lojaali kollegoita kohtaan ja arvostaa heidän työtään.
- ▶ Kunnioittaa ihmisarvoa, eikä tutkimuksellaan loukata kenenkään autonomiaa, integriteettiä tai oikeuksia.
- ▶ Olla huolellinen ja rehellinen tutkimuksen suorittamisessa ja raportoinnissa.

Eettiset periaatteet hallinnossa ja yliopiston johtamisessa

Yliopisto, yliopiston hallitus ja yliopistoyhteisön jäsenet hoitavat tehtäviään lakeja, asetuksia ja yliopiston määräyksiä noudattaen.

Yliopisto on sitoutunut hyvän hallinnon periaatteisiin. Yliopistoyhteisön jäsenet ilmoittavat mahdolliset työtehtäviinsä liittyvät ulkopuoliset sidonnaisuudet ja intressitiriidat ja jäävävät itsensä tarvittaessa.

Yliopiston hallintotehtävissä, johtamisessa ja hallitustyössä keskeisiä arvoja ovat vastuullisuus, vahva asiantuntijuus sekä toiminnan avoimuus ja läpinäkyvyys.

Päätöksistä tiedotetaan ilman aiheetonta viivettä tarkasti ja totuudenmukaisesti.

Huolehditaan siitä, että toiminnan eettisyys on olennainen ja itsestään selvä osa yliopiston laatujärjestelmää.

Suosituksia

- ▶ Yliopiston päätöksistä tiedotetaan viivytyksettä, asiallisesti ja yksilöitä kunnioittavalla tavalla.
- ▶ Resurssien käytössä toimitaan huolellisesti ja kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.

Vaasan yliopiston ohjeistus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta: Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaus-epäilyjen käsitteleminen Suomessa (2012). Saatavissa: www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio040413.pdf.pdf#overlay-context=fi/ohjeet-ja-julkaisut

Vaasan yliopiston johtosääntö

Vaasan yliopiston tutkintosääntö

Vaasan yliopiston menettelyohjeet vilppitapausten käsittelyssä

Vaasan yliopiston kielilinjaukset

Oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma

Vaasan yliopiston esteettömyyssuunnitelma

Säädöksiä

Yliopistolaki 558/2009. Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090558

Yliopistoasetus 115/1998. Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/smur/2004/20040794

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista 794/2004. Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/alkup/20040794

Yhdenvertaisuuslaki 21/2004. Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021

Hallintolaki 434/2003. Saatavissa: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434

Kirjallisuutta

Clarkeburn, Henriikka & Mustajoki, Arto (2007). Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino.

Hallasmaa, Jaana, Launi, Veikko, Lötjönen, Salla & Sorvali, Irma (toim.) (2006). Etiikkaa ihmistieteille. Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Kuula, Arja (2006). Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Lötjönen, Salla (toim.) (1999). Tutkijan ammattietiikka. Koulutus- ja tiedepolitiikan julkaisusarja 69. Opetusministeriö, Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Mäkinen, Olli (2006). Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Tammi.

Salminen, Ari (2004). Hyvän hallinnon etiikka. Kolmen profession arvioita hallinto- ja johtamistyön eettisistä kysymyksistä. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 245. Hallintotiede 29. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Valtion työmarkkinalaitos (2005). Arvot arjessa – Virkamiehen etiikka. Helsinki: Edita. Saatavissa: www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/01_julkaisut/06_valtion_tyomarkkinalaitos/20050114Arvota/Arvot_arjessa_2.painos.pdf

Muita eettisiä ohjeita

Professorin eettiset ohjeet (2001). Professoriliitto. Saatavissa: www.professoriliitto.fi/professorit/professorin-eettiset-ohjeet/

Opettajien eettiset ohjeet. Saatavissa: www.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,447767&_dad=portal&_schema=PORTAL

Jyväskylän yliopiston eettiset periaatteet (25.1.2012) https://www.jyu.fi/hallinto/strategia/periaatteet/eettiset_periaatteet

Helsingin yliopiston opetuksen ja opintojen eettiset periaatteet. Saatavissa: www.helsinki.fi/opetus/eettiset-periaatteet/HY_eettiset_periaatteet.pdf

Suomen Akatemian eettiset ohjeet. Saatavissa: www.aka.fi/Tiedostot/Tiedostot/Julkaisut/Suomen%20Akatemian%20eettiset%20ohjeet%202003.pdf

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Tutkimusetiikan linkit: www.fsd.uta.fi/fi/laki_ja_etiikka/etiikkaresurssit.html

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA